

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Meditationum evangelicarum volumen tripartitum

Creidius, Hartmann

Francofurti ad Moenum, 1682

Dominica II. adventus

[urn:nbn:de:bsz:31-122776](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-122776)

plebs vilis & ignobile vulgus ipsum stipant & comitantur. Ne mirete. Ecclesia vera semper fuit & adhuc est grex pusillus, quem mundus aspernatur & persequitur, Luc. 12. v. 32. Zeph. 3. v. 12. 1. Cor. 1. v. 26.

De Secundo.

Sequitur pars altera, nempe populi applausus, qui describitur

I. *Ratione ordinis.* Quidam enim ex populo præcedunt, quidam sequuntur. Præcedentes sunt Pii Novi Testamenti, ut Lutherus ipse in Postilla Ecclesiastica hoc explicat. Omnes enim Christum respiciunt & venerantur, qui agnus est occisus ab origine mundi, Apoc. 13. v. 8. hinc Petrus Act. 15. v. 11. typum vide Num. 13. v. 24. & applica.

II. *Ratione operis.* Nam

1. *Vestimenta substernunt.* Ita nobis bonis temporibus cultum divinum promoveri debemus, Deut. 18. v. 3, seqq. Prov. 3. v. 9. 10. Gal. 6. v. 6. Sed hodie nemo est, qui Christo vestimenta sua substernit, sed plerique tunicam propriam ipsi rapiunt, & mi-
Vid. 87 pp. tract. Schm. Ad Circumc. sub p. 310. 311.

nistris Ecclesiæ salaria ab antiquis consecrata præcidunt. Hinc maledictio Mal. 3. v. 8. seq. Hagg. 1. v. 5. nolite errare, Deus non irridetur, Gal. 6. v. 7.

2. *Palmides præcidunt,* ut Johannes indicat c. 12. v. 13. Et ceu palmites sunt signum victoriæ, 1. Maccab. 13. v. 51. 2. Macc. 10. v. 7. Ita Christum palmitum oblatione Triumphatorem illum agnoscunt, de quo Es. 15. v. 8. & Os. 13. v. 14.

Sequitur vos mei, & pari modo Christum excipite, qui in mundum idè venit, ut opera Diaboli destrueret, 1. Joh. 3. v. 8. & victos educeret per sanguinem testamenti sui de lacu, in quo non est aqua, Zach. 9. v. 11.

3. *Hymnum canunt.* Osianna filio David, Osianna in altissimis. Canamus & nos Regi nostro Canticum novum, qui propter nos factus est egenus cum esset dives, ut ipsius inopia ditesceremus, 2. Cor. 7. vers. 9. tunc nos etiam aliquando suscipiet in cælestem Hierosolymam, ubi plussus & jubilus erit sempiternus, Es. 65. v. 14. Ps. 84. v. 5. Eò nos deducat Jesus noster, Amen.

Dominica II. Adventus

Evangelium Luc. 21. v. 25. 36.

Postquam Deus Ter Optimus Max. decrevisset populum suum liberare ex servitute Ægyptiaca, multa per Moysen signa edidit & prodigia, quibus affligebatur Ægyptii in decem plagis, quorum numerum & ordinem sequentes continent versiculi:

Sanguis, rana, cynips, insectum, pestis & ulcus,

Grando, locustæ, tenebra, mors primogenitorum.

Exod. 7. v. 20. seqq. Sicut autem plagæ istæ signum erant liberationis Israelitarum ex servitute Ægyptiaca: Ita signa, quæ Christus prædicit in Evangelio, certissimam filiorum Dei liberationem important. Videbimus jam

1. Judi-

Dominica II. Adventus.

I. *Judicii annunciationem.*

II. *Dignam preparationem.*

Qui Judex mundi, certò venturus es olim,
Auxilio ne me desere Christe tuo.

EXEGESIS.

MEMorare novissima, & in æternum non peccabis, inquit Sir. c. 7. v. 39. Præxin hujus dicti habemus in hodierno Evangelio, ubi consideranda veniunt

I. *Signorum evidentia, quæ variæ erunt*

1. *Supra nos*, in Sole, Luna & Stellis, vide explicationem Matth. 24. v. 29. Obscuratio hic intelligitur non tantum vulgaris, ut fieri solet in eclipsibus, sed supernaturalis, qualis fuit in Ægypto, Exod. 10. vers. 22. Sap. 17. v. 21. Item tempore passionis, Matth. 27. v. 45. de qua Dionysius Areopagita: *Aut Deus natura patitur, aut machina mundi dissolvetur*, vid. Joel. 2. v. 30. & 3. v. 15.

2. *Intra nos*. Erit enim in terris, inquit Christus, pressura gentium, id est, multiplex calamitas, ut emphasis græca satis testatur. Nam *συναγωγὴ* est coarctatio cordis: *Eine solche Wangigkeit / die dem Menschen das Herz abdrücken wil.* *Ἄπογνα* consilii inopia, cum extrema desperatione conjuncta. *Ἀπολύτως* est deliquium animi, *wann einer in Ohnmacht fällt / daß ihm die Seel wil außbleiben.* Vide parem locum Rom. 8. v. 19.

3. *Infranos*, in mari ac fluctibus ejus. Non manebit in terminis, sibi præfixis, sed erumpet cum impetu, & terram inundabit, ut Anno 1623. Vinaris in Thuringia, & Anno 1751. in Selandia accidit, de quo vide Historicos.

Quid vobis videtur dilecti? Vidimus signa in cælo, signa in terris, signa in mari, ah ultima hora adest! respicite igitur, ne vos imparatos judex ille venturus inveniatur. Deus

enim judex justus, &c. Pf. 7. v. 12. conf. Eccl. 11. v. 3. Cavete ne dicas cum servo improbo: Tardat dominus meus, &c. Matth. 24. v. 48. sed potius sciamus, Judicem esse in januis, Jac. 5. v. 9. beatus qui *onavit lampades suas*, Matth. 25. v. 1.

II. *Judicis apparentia*: Describitur enim

1. *Persona autoritas*, quis nempe futurus sit judex, & appellatur filius hominis, cui potestas judicandi data est, Joh. 5. v. 27. Apoc. 1. v. 7. Piis verò amabile est, videbunt enim fratrem suum, Ebr. 2. v. 11. & gaudebunt cum Jacobo, Gen. 31. v. 30.

2. *Tribunalis sublimitas*. Veniet enim in nubibus cæli. Hinc David Pf. 113. v. 5. 6. Ergò sursum corda, Col. 3. vers. 2. *πολιτεία* nostrum in cælis, Phil. 3. v. 20.

3. *Adventus qualitas*, nam veniet

1. *In potentia*. 2. Thess. 1. v. 8. quis ipsi resistet? Joh. 18. v. 6. unico verbo prostravit hostes suos cum adhuc erat in statu exanitionis, quid tunc fiet? Certè cum dicit ad impios, discedite: uno impetu præcipitabuntur in infernum.

2. *In gloria eminentia*, non ut in adventu primo, Zach. 9. v. 9. sed angelis & archangelis stipatus, Matth. 25. vers. 31. omnes Reges & Principes terræ coram ipso concident, & coronas deponent, Apoc. 4. v. 10.

Judicabit judices judex generalis, Ibi nihil proderit dignitas papalis, Sive sit Episcopus, sive Cardinalis, Reus condemnabitur, nec dicetur qualis. Ibi nihil proderit quicquam allegare, Nihil vel excipere, nihil replicare, Vel ad Apostolicam sedem appellare. Reus condemnabitur, nec dicetur quare. Cogitate miseri, qui & quales estis, Quid in hoc judicio dicere potestis,

Ubi dicitur in Pf. 113. v. 5. 6. Ergò sursum corda, Col. 3. vers. 2. πολιτεία nostrum in cælis, Phil. 3. v. 20.

Dominica II. Adventus.

4 Ubi non est Codici locus aut digestis.
Idem erit dominus iudex, actor, testis.

III. *Similitudinis convenientia*, quâ
Christus adumbret extremi diei

1. *Incuriam*. Sicut enim veris a-
mœnitatem omnes desiderant: Ita Christus
jubet nos collere capita nostra, cum vide-
mus signa prædicta jam impleri, eò quod
appropinquet tunc

Dies Liberationis. Hic captivi sumus
& impediti gestamus in corpore nostro
& caritati & mortis, Rom. 7. v. 24. Ibi canemus
cum Davide Pl. 116. v. 16. 17.

2. *Dies Renovationis*. Ut enim tempo-
re veris facies terræ quasi innovatur, Pl. 120. 4.
v. 30. ita corpora nostra tunc renovabuntur,
1. Cor. 15. v. 42. seq. Phil. 3. v. 20. Dan. 12. v. 3.
Matth. 13. v. 43.

2. *Propinquitatem*. Quando tempore
veris arbores protrudunt gemmas & folia
emittunt, quilibet inde colligere potest æ-
statem imminere: ita etiam signa prædicta,
quando incipiunt impleri, ultimū iudicium
instare certò demonstrant, quod Christus
porrò consuetâ jurandi formulâ confirmat,
adjuncta significatione temporis, eventura
nimirum ista signa existentib⁹ adhuc Judæis
per totum orbem dispersis, qui per ætatem
hanc metonymicè intelliguntur, & ut nemo
dubitet, addit emphaticè: cœlum & terra
transibunt, verba autem mea non transi-
bunt. Unde apparet, totalem Judæorum
conversionem ante extremum diem non ef-
se expectandam, qualè Chiliastræ somniant,
& Pontificii per Enochii & Eliæ prædicationem
sibi imaginantur, vel etiam quidam
nostrorum & Calvinianæ sectæ Theologorum
ex Rom. 11. v. 25. colligere volunt. Ut
enim plenitudo gentium non notat singulas
& universas gentes, ac singula eorum indi-

vidua, sed ingentem numerum ex gentilium
populo: sic etiam per omnem Israellem non
significatur universus populus Judaicus, &
omnia illius individua, sed insignis quædam
Judaicæ gentis multitudo, qualis autem &
quanta præcisè futura sit, unus solus novit
& unigenitus ejus, inquit Origenes:

Notemus consolationem de verborum
Christi firmitate. Esa. 54. v. 10. nec frustra-
bitur eventus, quod impiis minatus est, Pl.
50. vers. 21.

De Secundo.

Fuit denunciatio, sequitur præparatio,
quæ requirit

- I. *Fugienda.*
  - II. *Facienda.*
- Fugienda sunt

1. *Ebrietas*, in græco κρηπάλη, quo vo-
cabulo habitus bibendi connotatur, est e-
nim dolor capitis, qui ex ebrietate oritur.
Hinc Christus ebrietatē ita describit, quod
hæc ipsâ corda graventur, & ad orationem
inepta reddantur. Aliàs tres uva recenseri
solent, necessitatis scilicet. 1. Tim. 5. v. 23. hilari-
tatis, Pl. 104. v. 15. ebrietatis, Sap. 2. v. 7. Duæ
priores concessæ sunt ultima damnatur, 1.
Cor. 6. v. 10. Eph. 5. v. 21.

Ambulemus ergò ut filii lucis, Eph. 5. v. 9.
qui ebrii sunt, noctu ebrii sunt, nos autem
qui diei sumus, sobrii sumus, 1. Thess. 5. v. 7. 8.

2. *Cura nimietas*, vulgò *Wachsforg*
quæ diffidentiam erga Deum includit, &
gentium propria est, Matth. 6. v. 32. Cura il-
la prorsus eliminanda est, si læto vultu Chri-
stum Judicem aliquando aspicere velimus,
nam quæstus magnus pietas cum sua sorte
contenta, 1. Tim. 6. v. 6. Ergò revela Domino
vias tuas, & spera in eo, Pl. 37. v. 5. conf. Pl. 55.
v. 23.

Verum

Dominica II. Adventus.

Verum enim verò de victu & amictu ac rebus ad vitæ hujus sustentationem necessariis cogitationes aliquas suscipere, non est prohibitum. Dum enim in hac vita sumus, διατροφαὶ καὶ σκεπάσματα nobis sunt necessaria. 1. Tim. 6. v. 8. ac proinde etiam de illis honestè parandis cogitare non est illicitum, sed maximè necessarium, 1. Tim. 5. v. 8. Sed curæ quibus cor gravatur ut nō elevari possit ad cœlestia, vitandæ sunt. 1. Tim. 6. v. 9.

Causa moventes sunt

1. *Periculum.* Veniet enim dies illa inopinatò, *schnell wie der Blitz* / Matth. 24. v. 27. Ergò cave ebrietatem, quæ sensus obruit, & devotionem impedit, Of. 4. v. 11. Cave etiam curas hujus seculi, quæ semen verbi divini suffocant, Luc. 8. v. 14.

2. *Dammum.* Sicut enim aves quæ capiuntur, statim necantur, & ad ignem posticà coquuntur: Ita qui vino & curis seculi implicantur, nil nisi mortem & gehennam loco stipendii accipiunt, Es. 5. v. 11.

Facienda sunt

1. *Vigilantia*, ne dormiamus in peccatis, ut virgines fatuæ, Matth. 25. vers. 5. sed parati simus omnibus momentis, quia nec diem nec horam novimus, Matth. 25. v. 13. conf. Rom. 13. v. 12. Beati illi servi, quos cum venerit Dominus, vigilantes invenerit, Luc. 12. v. 37.

2. *Orationis instantia.* Quia enim vigilare, & ad diem novissimum se preparare, non est opus nostrarum virium, sed Dei donum, quod non nisi per preces obtineri potest, idèò Christus has cum illa conjunxit, ut, quod vigilantia deest, per preces piæ & ferias, resarciatur. Hinc Paulus orationem præfert omnibus armis, quæ Christiano militi necessaria sunt, Eph. 6. v. 18.

Causa moventes sunt

1. *Mali evitatio*, ut possimus effugere ista omnia, quæ ventura sunt, nimirum mala novissimum diem antecessura, de quibus in præcedentibus egerat Dominus, vel maxime ea, quæ in ipso judicii die impios ac imparatos oppriment;

Quamvis enim mala novissimum diem antecessura videantur omnibus fore communia, quin imò Pios gravius pressura, quàm Impios, cum illi persecutiones sustineant, hi verò inferant: Pii tamen per Dei gratiam multis & variis modis illa mala effugere possunt, vel, quia Deus placidâ morte illos ex hac vita evocat, antequàm mala illa ingruant: vel, quia Deus piis precibus invocatus mala illa mitigat, vel, quia spiritum roboris & virtutem tolerandi ipsis concedit, ac largissimâ cœlestium & æternorum præmiorum restitutione, quicquid mali perpeffi sunt, in vita, abundè compensat, adeò ut mala illa Impiis sint initia æternorum cruciatuum, Piiis verò exercitia fidei, patientiæ & aliarum virtutum, adeoque salutis quædam quasi adminicula, Act. 14. v. 22. Rom. 8. v. 18. 2. Cor. 4. v. 17.

2. *Digna collocatio.* Ut possimus consistere coram filio hominis. Omnes nos oportet manifestari coram tribunali Christi, 2. Corinth. 5. vers. 10. sed non omnes coram ipso stabunt, hoc est, non poterunt illius vultum & sententiam intrepidè sustinere, quemadmodum de Impiis dicitur, non stabunt in judicio, Psalm. 1. v. 5. Hoc igitur Christi est sententia, eos qui boni Christiani esse & videri velint, debere vigilare & orare, ut in multa confidentia aliquando stare possint in judicio contra faciem eorum, qui angustiaverunt eos, Sap. 5. v. 1. &

Dominica III. Adventus.

6
non ad sinistram sicut Impii sed ad dextram
suam per fidem collocari mereantur, ut be-
nedicti Patris cœlestis, quibus hæreditas

vitz æternæ destinata est ab æterno, Matth.
25. v. 34. id quod facit SS. Trini-
tas, Amen.

Dominica III. Adventus

Evangelium Matth. II. vers. 2. II.

UNcto meo præparavi lucernam, in-
quit Jehova, Psal. 132. v. 17. Unctus il-
le Christus est, Pl. 5. v. 8. Act. 10. v. 38.
Lucerna Johannes, Joh. 5. v. 35. Sicut enim
lucerna præfertur Domino: Ita Johannes
Christo viam præparavit, & in carcere et-
jam discipulos suos ad ipsum ablegavit, ut a-
gnoscerent unctum illum, cujus lucerna
tantum ille præparatus erat.

Videbimus nos in Evangelio prælecto

1. *Johannis ad Christum legationem.*

II. *Christi ad populum Orationem.*

Spiritus alme veni, & linguamque animum-
que gubernas,

Ut tibi quod gratum est, proficuumque
loquar.

E X E G E S I S.

Moses ex miraculis agnitus est quod sit
futurus liberator Israelitarum, Exod.
4. v. 1. seqq. Idem de Christo audimus in
Evangelio. Cum enim Johannes audiret ip-
sius opera in carcere, ablegat duos ex disci-
pulis suis, ut quærent: Tunc es qui ven-
turus erat, an alium expectemus?

Tria hic consideranda sunt:

I. *Occasio*, quæ duplex

1. *Johannis custodia*, cujus causam vide
Matth. 14. v. 3. quia igitur nullam liberatio-

nem sperare poterat, sed ex ingenio Herodis
vitæ suæ finem instare videbat, alium disci-
pulis suis Magistrum quærit, & ad Christum
ablegat, ut ex responsione ipsius agnosce-
rent, quod sit promissus Messias. Verè Hie-
ronymus: Amara est veritas, & qui prædi-
cant eam implentur amaritudine. Expertus
est Micha, 1. Reg. 12. v. 8. Jeremias. c. 32. v. 2.
Elias, 1. Reg. 19. v. 3. & alii. Hodie idem ac-
cidit, *die Welt wird nicht frömmer / sed in*
maligno positus est, 1. Joh. 5. v. 19. Solatium
nostrum est, Joh. 15. vers. 18. 19. 20. Matth. 5.
v. 11. 12.

*Vir bonus est cœli, malus est telluris alumnus,
Quos igitur cœlum diligit, odit humus.*

2. *Christi fama*. Nam in vinculis au-
dierat Christi opera, quibus movetur ad le-
gationem illam, qua tamen non suæ sed di-
scipulorum ignorantia consultum voluit, ut
Hilarius inquit.

Notent captivi: *Der Herr verachtet seine
Gefangene nicht.* Pl. 69. v. 34. Sed ipsos quo-
que solatium præberet in carcere, quod ad pa-
tientiam magis magisque animentur. Exem-
plo etiam est Petrus, Act. 12. v. 7. Paulus &
Silas, Act. 16. v. 20. seq. Josephus, Sap. 10. v. 13.
qui locus valde est notabilis.

II. *Propositio*. De Messia quæstio est, quem
discipuli Johannis nondum plenè noverant,
quare ad Christum ipsos ablegat cum quæ-
stione: